

Cái Chết Của Rối

Mai Ninh

– Rối, Rối ơi ! Dậy đi nào.

– Dậy đi ! Rối ơi.

Mỗi ngày, người quen đi ngang thỉnh thoảng động lòng, ngóng mắt qua mấy khung cửa toang hoác rồi cất tiếng gọi tôi. Đây là những người còn chút thói quen tản bộ trên vỉa hè chật hẹp vào lúc chiều chập choạng tối, khi đèn màu từ khu siêu thị nhộn nhịp mua bán ăn chơi bên kia đường đã thấp lên rực rỡ, hơn cả sao sa. Ánh sáng từ phía ấy hắt sang, đổ bóng cây điệp vào bức tường nửa dưới sơn xanh, nửa trên sơn vàng có vẽ một logo điệu nghệ với khuôn mặt tôi nằm giữa. Bóng cây trước kia lơ thơ nay cành lá đủ rậm để che lấp mặt tôi. Mưa gió cũng đã nhiều nên người qua đây, nếu để tâm chắc mũi lòng trước hai vạch nước xám, ố lem nhem dưới tròng mắt tôi không chớp.

Nói về đèn đóm ban đêm, tôi nhớ kinh khiếp thời huy hoàng xưa, thời mà trên đầu mảnh tường vàng xanh ấy có giàn đèn sáng quắc. Chúng chiếu vào gương mặt tròn vừa cười vừa trợn của tôi cùng các tấm bích chương tươi thắm quảng cáo vở kịch rối mới ra. 2 giờ chiều gắt nắng, người ta đã xếp hàng mua vé. Nếu thiên hạ đợi đến 5 giờ, tan việc rồi mới tới là phải trả giá chợ đen. Thời đầu, chỉ một suất, sau quá đông khán giả ông bầu tăng thêm suất khuya. Thêm một buổi diễn nữa cũng dễ dàng cho ông ta thôi, chỉ cần trả phụ trội cho các anh thợ lo ánh sáng, âm thanh và cùng ông điều khiển mấy con rối chúng tôi, chẳng lích kích khó khăn gì như phải chu cấp một

đoàn kịch người. Đây là cho người làm công, chứ mấy con rối vai chính vai phụ này có bao giờ thấy được đồng lương. Người ta bảo chúng tôi không có nhu cầu, ngay cả nhu cầu được sống, nói chi chuyện được thông cảm, tôn trọng. “Bọn chúng ta không phải là người, không phải là người!”. Mấy đồng nghiệp rối của tôi đã rên rỉ như thế khi ông bầu có lần quá bức xúc đã mắng xa xả vào mặt họ những lời dạy bảo quá lỗ. Nhưng nào ngờ, cũng từ một suất hát khuya đó mà tôi bị đẩy đến trạng thái này, nằm rục giữa những mảnh tường tắm tối.

Rối tôi sinh ra và bắt đầu sự nghiệp ngay tại thành phố phồn thịnh, dưới bàn tay uốn nắn, chuyển động vô cùng tinh nhạy của người đàn ông ấy. Ông bầu, không còn trẻ cũng chưa già, là cha đẻ ra tôi và các diễn viên khác trong gánh kịch. Nhờ tài năng, sự nhạy cảm và hiểu biết chẳng đến nỗi nhỏ nhoi của ông ta, chúng tôi không phải đóng những vai vắn thấy trong các vở kịch rối bình dân thường dành cho con nít xem vào ngày hội. Chẳng hạn thầy đội xếp rượt bắt tên ăn trộm, bà già đánh ghen, hay các vở dựa theo chuyện cổ tích để làm vui đám khán giả trẻ em và bố mẹ chúng. Cũng nhờ thế, gánh chúng tôi mới trụ được giữa thành phố nhất nhì này và thu hút một số khán giả nhất định, cả những vị quan chức cũng nhiều lần đưa vợ con vào xem. Ông bầu làm việc ngày đêm, đảm đương đủ mọi công chuyện từ thuê mượn rạp hát, huấn luyện cho mấy anh phụ nghề giục dây rối, thu âm giọng nói cùng nhạc đệm vào máy và chế tạo rối. Đây là chưa kể, ông còn là soạn giả cho đa số các vở kịch. Tôi không biết con rối giữ vai chính trong đoàn trước ngày tôi ra đời ra sao. Nhưng từ buổi chiều tuyệt vời ấy, sau khi đã gán những lọn tóc quăn xoăn lên đầu tôi, kéo cái cọ cho nhếch thêm tí mép ở cuối môi, rồi mắc tay chân đầu cổ tôi vào những sợi dây thì ông đã sững sờ, hoan hỉ chiêm ngưỡng đứa con của mình. Tuy vậy chưa hẳn ngay từ giây phút đó ông đã quyết định hạ bệ con rối chính để cho tôi đăng quang. Phải chờ đến cái đêm tôi đóng vai người đàn bà trước giờ bỏ đi đã ném thẳng vào tình nhân những lời kết tội, vạch trần cá tính nhảm nhật của người tình và sự ngao ngán của mình trong cuộc sống chung hết sức vô vị. Ông bầu đã dạy tôi giọng nói lạnh lùng tàn nhẫn tàn nhẫn phải có của vai trò. Nhưng bất ngờ khi diễn, tôi sức nhớ lại buổi chiều mưa gió trước đây không lâu, khi chính người đàn bà trong đời thật ông ta đã uể oải đứng lên, tay xách chiếc giỏ mây tay kia mở nhẹ cái cửa gỗ căn phòng của họ để ra đi. Lúc ấy, tôi nhìn ra sự dịu dàng trên cách tay gầy, trong lòng mắt xa xót của bà ấy. Thế là tôi đâm lẫn lộn kịch và đời, không thể diễn nhiên đóng vai một thiếu phụ bội bạc. Miệng bỗng bật ra những câu chia tay thương cảm, đầy ái ngại của một buộc lòng, không thể khác. Khán giả ngồi dưới đếng lặng, rồi họ sụt sùi. Tâm hồn mẫn cảm của họ được vuốt ve, họ hài lòng với một cái kết dấu gì cũng chẳng đến nỗi quá bi thảm. Nhưng phải nói thêm, tôi biết ông ta mới là người chết sống hơn cả. Vì chưa hết lời, tôi đã cảm thấy mấy sợi dây nối vào các thanh tre để ông ta đích thân điều khiển thân thể tôi, đang chùng xuống. Như thế ông ấy bị xúc động quá độ, tay không còn sức giục dây cho tôi mấp máy môi, gục gặc đầu. Nhưng sau đó, tỉnh ra thì ông ta nổi giận. Khi màn vừa kéo, khách xem kịch chưa ra khỏi rạp, ông bầu đã gầm lên mắng chửi :

– Ai cho phép mày nói khác những gì tao đã dạy. Một con rối không có tiếng nói riêng, không có tình cảm, mày hiểu chưa ? Đến phải khoá mồm mày lại !

Tôi muốn đáp : Không có cảm xúc làm sao diễn tuồng, dù là tuồng rối ? Nhưng nào dám, chỉ gương con mắt chẳng chớp được nữa, buồn bã ngó ông ta. Tôi có là gì ? Mấy manh gỗ ghép lại với nhau rồi được sơn phết, vẽ mắt vẽ mũi, bọc vải kết tóc. Ông ta có thể vất tôi vào đồng rác bất cứ lúc nào, rồi chỉ cần ngồi lại một buổi là sẽ tạo ra được một con rối ngoạn ngoạn khác. Nhưng có con rối nào hiểu được nỗi cô đơn hun hút trong lòng người đàn ông ấy, như tôi ! Và có lẽ hiểu ra thâm tình đó, hay do cái đau dồn nén từ lúc người đàn bà bỏ đi đã vỡ bờ nên chỉ giây phút sau, ông ta cầm lấy tôi trong hai bàn tay đầy cảm xúc, áp vào ngực. Đây là lần đầu tiên tôi nghe được nhịp tim con người. Thốn thốn, thốn thốn. Đến diệu kỳ.

Sau cuộc cách mạng đột ngột ấy, tôi biết thân, không dám tự động phát ngôn gì nữa, ngoài những lời đối thoại ông ta đã soạn. Tôi sợ bị khoá miệng như đồng nghiệp của mình. Phải công nhận, tôi được may mắn và ưu đãi lắm. Ông bầu luôn thu trước lời nói của các vai rồi mở máy phát ra cùng với nhạc đệm trong suốt buổi diễn, chỉ trừ tôi là được phép phát âm trực tiếp, được đóng tất cả nhân vật chính trong các vở kịch. Chẳng những thế, bàn tay ông chăm chút trang điểm tôi kỹ càng, khi biến tôi thành một tên cướp tàn bạo, khi thành nàng công chúa bạc phận.

Nhiều lúc tôi cũng ngậm ngùi khi thấy mình không thuộc giới tính nào cả, hoàn toàn lệ thuộc vào người đàn ông ấy. Tuy vậy có tủi thân tủi phận chỉ thỉnh thoảng thôi, thực ra tôi cũng thích sự biến đổi ngoạn mục và đời sống linh hoạt trong các vai trò khác biệt. Khán giả cứ làm đuôi xếp hàng mua vé, người xem cứ nhấp nhóm trên ghế, miệng mồm há hốc, sẵn sàng để rơi rồi tôi hạ một câu đăm thốc vào trái tim của họ những lời thắm thía rụng rời là vội vàng vỗ tay như sấm động báo giông, là tôi sung sướng với kiếp rồi của tôi đến cuối đời. Nhưng rồi cũng có định mệnh, trên đầu nó cũng có một thượng đế quyền uy trấn ngự. Dù định mệnh một con rồi thì chẳng có chi đáng kể.

Từ buổi ấy, trên sân khấu tôi lăm chằm ngó xuống đám khán giả, tìm cặp mắt vẽ viền đen đậm nổi bật trên gương mặt và vết hồng đượm thắm gò má thiếu phụ. Hai lòng mắt nàng nháy sáng trong bóng tối kịch trường như những ánh sao vụt rớt từ một tinh cầu huyền hoặc. Tôi bị chúng hút vào đấy, vào một nơi sâu thẳm, trống không mà lực hút lại vô cùng vũ bão. Ông bầu cũng thế, lăm lăm không cưỡng nổi dao động trong lòng, ông đưa tôi cho người khác, xuống ngồi gần thiếu phụ. Từ ngày người yêu bỏ đi, đến bây giờ ánh mắt ông ta mới lại đau đáu khi nhìn một

người đàn bà. Còn tôi, càng ngó thiếu phụ càng hăng say trong vai trò của mình, dù đạo sau này các màn ông ta dựng dần dần rơi vào loại tình cảm xã hội thông thiết, lập đi lập lại những thứ ai cũng biết rồi. Một vài tờ báo trong số từng khen ngợi gánh kịch chúng tôi là một cách tân lớn lao, không phải chỉ riêng cho kịch rồi mà cho cả kịch nghệ nói chung, nay bắt đầu dè xẻn lời khen.

Thiếu phụ xuất hiện như một cứu rỗi đúng lúc, tôi và ông ta, cả hai đã tin là như thế ngay tự phút giây chạm mắt vào gương mặt gầy guộc của nàng. Nó dùi đục tim óc chúng tôi bằng ánh nhìn vô cùng nhạy, sắc.

Bây giờ ông ta đang ngồi gần tôi, đầu cúi xuống tập giấy dầy chi chít những dòng chữ. Mồ hôi vã

trên người sau cuộc quần thảo với người tình tuy đã khô, nhưng tôi vẫn ngửi ra một thứ mùi hoang dã, thú vật toát từ lưng, cổ ông ta. Họ cùng lặng thinh không nhớ bao lâu, bỗng thiếu phụ cất tiếng hỏi, mắt vẫn hướng ra ngoài khoảng đêm :

– Thế nào ?

Người đàn ông này giờ lật lên lật xuống những trang giấy liền buông tay, ngừng nhìn nhưng lúng túng, lát sau mới đáp :

– Thì... tôi đã nói với em, để như em muốn là sẽ có vấn đề. Trước nhất khán giả không quen. Sau nữa...

Thiếu phụ ngắt lời :

– Không ngờ anh xem thường khán giả của anh đến thế.

Ông ta lắc nhẹ đầu rồi gục xuống, hai bàn tay úp lên mặt, mấy ngón day day mi mắt. Chẳng hiểu sao lại ngược nhìn tôi trước khi trả lời:

– Chẳng phải xem thường, nhưng em thấy đó, cho đến giờ ở ngoài đời có mấy cô gái dự thi hoa hậu biết ăn nói ra hồn, có chút kiến thức ? Hiếm lắm. Khán giả làm sao cảm được con người và những lời lẽ em cho cô hoa hậu kiểu trí thức của em thốt ra. Họ chỉ khoái xem chuyện gì có thể xảy ra trong đời thường, gần gũi với thực tế họ đang sống.

Ông ta ngừng, nuốt nước bọt rồi tiếp :

– Em quên một điều, họ đến coi kịch để giải trí, để có những trận cười. Làm gì thì làm, bỏ qua điều đó là đẹp gánh. Viết kịch, tôi từng khổ sở để cố quân bằng, em đã xem đã thấy rồi mà. Tôi... tôi xin em.

Thiếu phụ quay bật người lại, hai tay khoanh trước ngực áo mở, vùng ngực nàng phập phồng. Hai con ngươi vốn sẵn trong vắt chợt long lên, sắc như giọng :

– Em có thấy anh cố. Nhưng chẳng lẽ cứ nuôi nấng thứ nghệ thuật hời hợt, làm vui lòng ấy mãi. Có bao giờ anh nhìn kỹ con rối của anh trên sân khấu ? Và nếu để tâm, ngó xuống những dãy ghế bên dưới, anh sẽ nhận ra một số cặp mắt đang nhướng lên chăm chú, chúng mong ngóng anh đem đến một điều mới lạ hơn, ý nghĩa hơn. Đồng ý là số ấy khá ít trong đám người xem, nhưng anh sẽ thấy họ đợi gì ở màn kịch của anh. Họ muốn con rối của anh nói ra giùm họ những điều đúng, điều thật, điều họ cảm mà không nói được, và ngoài những thứ mà ai cũng đoán ra, đã biết cả.

Nói xong một tràng, thiếu phụ không chờ người đàn ông trả lời, đến cạnh giường cời nhanh chiếc sơ mi của ông ta và nhặt lên mớ quần áo nàng đã tung hê trên sàn lúc họ vừa về tới đây, đi thẳng vào phòng tắm. Ông bầu ghìm lại trong họng một câu định nói, ngồi thẩn vài phút rồi đứng lên gỡ tôi để xuống bàn, xong đến góc nhà lấy ra sơn cọ. Khi thiếu phụ đẩy cửa căn gác, lặng lẽ bước khỏi phòng thì người đàn ông đang bắt đầu tẩy viền râu mép cuối cùng trên bộ mặt vừa xoa trống trơn của tôi, để vẽ lên đấy hai vành môi đỏ, gần dưới cặp chân mày những sợi lông mi cong vút như đầm. Đêm ấy, tiếng giầy của thiếu phụ xuống cầu thang khan khốc, nhẹ bẫng, rồi rồi bao nhiêu thì tiếng thở ông ta dài thượt, nặng nề, liên tục bấy nhiêu.

Khi thành phố ủa lên cơn động kinh cao nhất của một buổi trưa kẹt xe náo loạn trên đường thì cũng là lúc tôi hoàn toàn biến thành một cô gái đẹp với mái tóc xõa bồng trên vai. Thế là tôi hiểu tại sao ông bầu đem theo tôi về nhà đêm vừa qua, tôi sắp đóng một vai tuồng mới. Nhưng thực không rõ giữa hai người ấy ai chính là người viết ra vở kịch. Tên soạn giả hoàn toàn xa lạ với người xem và cả với báo chí, nhưng bích chương được dán trên bao nẻo đường. Trước ngày khai mạc, ông bầu thuê xe phóng thanh gắn loa chạy cùng thành phố để quảng cáo cho một sự kiện kịch rồi chưa từng thấy.

Tối nay ông bầu mặc vét-tông, đeo cà- vạt hoa tím nên trịnh trọng mà không kém chất nghệ sĩ. Trước giờ khai mạc buổi diễn đầu tiên, người ta báo tin một vị quyền chức lớn sẽ đến xem. Dĩ nhiên ông bầu phải sắp xếp lại những ghế mời quan khách và báo chí ở hai hàng đầu tiên, dành chỗ đặc biệt cho vị này và người tùy tùng. Tôi không để tâm, chỉ lo lắng không biết thiếu phụ sẽ có mặt hay không, vì trong suốt thời gian tập dượt nàng chỉ ghé qua ba lần. Những buổi ấy, thiếu phụ không hẳn giữ im lặng nhưng ít nói hẳn, và có một chiều qua cánh cửa ra vào mở toang tôi thấy hai người đứng ở cửa rạp, dưới cây điệp ướt sũng nước mưa. Ông ta đưa tay vuốt nhẹ bờ vai nàng, thiếu phụ nói một câu gì đó rồi tách người, vẫy tắc-xi leo lên chẳng ngó lại. Người đàn ông trở vào, tắt đèn, kịch trường vụt tối ngăm. Nhưng tôi biết ông ta đang ngồi dưới đó, âm thầm trong tiếng gió tường đánh bật nóc nhà, rung cả sân khấu.

Chẳng còn một chỗ ngồi trong nhà hát, có người phải đứng dọc theo bờ tường. Đám ký giả xum xoe máy ảnh, đèn chớp liên tục làm nhoá cả mắt khiến tôi khó tìm ra thiếu phụ. Sau màn một, ông bầu để người phụ tá thân tín điều khiển tôi, ông xuống cùng đám quan khách, làm phận sự giao dịch. Mấy lần tôi bắt gặp ông ta lắc đầu từ chối trả lời báo chí, ánh mắt quay đảo, bồn chồn. Mỗi lúc tấm màn trên đầu tôi kéo lên cùng mấy tiếng trống và chuông báo hiệu hồi cuối của vở kịch, tôi mới nhận ra dáng người thanh mảnh quen thuộc của thiếu phụ từ cửa vào lách đến gần sân khấu. Thiếu phụ dừng lại ở đầu hàng ghế thứ ba, rồi ngồi ngay xuống bậc thềm. Khuôn mặt nàng hiện rõ giữa không gian mờ tối của kịch trường, nhưng gò má mang vệt hồng cổ hữu đêm nay xanh xao quá. Nổi xúc động chợt bốc lên rùng rục trong tôi. Thế là lúc ấy, cô hoa hậu được vào chung kết đang sắp sửa trả lời câu hỏi của ban giám khảo, bật ra tiếng nói.

Cô không chớp mắt cười duyên, không vặn vẹo hai bàn tay, không nắn nót mấy sợi tóc, chẳng uốn người ỏn ẻn, cô đứng vững trãi nhìn thẳng vào họ :

- Quý vị đã đặt câu hỏi tại sao tôi dự thi hoa hậu ? thì tôi xin thưa. Thưa sự thật, không thưa theo bài bản mà ban tổ chức đã bày sẵn, đã dặn dò để thí sinh đừng thốt ra những câu ngu dốt quê kệch, tuy sự quê mùa ấy chính là tôi. Trong phiếu dự thi tôi ghi mình ở thành phố, nhưng thực ra tôi sinh nơi đất cằn mùa nắng, ngập lụt mùa mưa. Cha tôi làm thợ xây dựng, nhà có năm đứa con, tôi là chị cả. Dĩ nhiên làng tôi nghèo, toàn nhà tranh nhà gỗ, cha phải sang làm công ở làng bên giàu có hơn. Cha cực lắm nhưng ông vui vì biết mình may mắn lấy được một người vợ đẹp hiền lành cam phận, lại có đứa con gái đầu lòng cũng xinh như mẹ. Tôi hiếu học, cha đem theo sang làng bên để tôi được đến trường. Khi tôi lên trung học phổ thông, cha mẹ nuôi hoài bão lớn, dành dụm tiền cho tôi về thành phố. Tôi ở trọ nhà bà cô cho đến hôm bà mất, bị gia đình bà đuổi ra vừa lúc tôi đậu xong lớp 12. Cha mẹ muốn tôi thi vào đại học, nhưng cha chặt bóp hàng tháng bao nhiêu cũng không đủ cho tôi đóng tiền trường. Lúc đứa em lén viết thư cho hay cảnh nhà ngày càng túng, tôi bỏ học kiếm việc đi làm, nói dối cha mẹ. Chắc quý vị nghĩ rằng một cô gái đẹp, còn non nớt lại nghèo như thế hẳn sẽ sa vào một quán cà-phê hay karaoke tầm tối. Nhưng đừng vội thương xót, tôi đã tìm được chân thư ký trong một cơ quan văn hoá. Đồng lương nhỏ, nhưng tôi dè xẻn gửi về chút ít cho mẹ, mẹ tin là ngoài giờ đi học con mình kèm thêm trẻ em. Cho đến đây, tôi thầm nghĩ mình may mắn. Nhưng cái may ấy không kéo dài nổi, một hôm xếp lớn đến văn phòng có việc, ông ta nhìn thấy tôi. Từ đấy tôi không được yên thân, chuyện gì xảy ra quý vị và bà con khán giả tới xem cuộc tuyển lựa này đều đoán được. Tôi muốn tìm chỗ làm khác nhưng chưa ra, chỗ muốn mình mà có vẻ đài hoàng lương thiện thì trả lương ít quá, làm sao tôi gửi về nuôi em. Trong lúc chưa tìm ra lối, tôi thấy có cuộc thi hoa hậu này, bỗng nghĩ chẳng mất mát gì, mình cứ dự thi, biết đâu nó chẳng mở ra một con đường. Tôi đã đọc thấy đâu đó ở các nước tây phương, hoa hậu không phải chỉ là chuyện đem sắc đẹp trưng ra như hàng hoá cho ngàn con mắt lột trần, bình phẩm. Họ bảo rằng hoa hậu của một nước được xem là sứ giả, có vai trò đài hoàng trong một số công tác xã hội, văn hoá. Tôi tin ở điều đó nên hăng hái dự thi, không hề e ngại. Nếu trúng tuyển, chắc cha mẹ nơi xa cũng hả dạ nguôi lòng.

Rồi tôi nói thao thao không ngừng nên bắt đầu chóng mặt, chẳng dám nhìn xuống dưới vì sợ bắt gặp ông bầu. Thật lạ lùng, khi tôi ngưng lại để thở cả rập cũng im phăng phắc, không một tiếng ho, không một tiếng ghế cọt kẹt. Ông bầu ở đâu ? ông ta đang thế nào ? Hai cánh tay tôi bắt đầu run, hai chân vốn lỏng thõng giờ muốn rụng xuống sàn sần khấu. Tôi là con rồi phản bội, bỏ mặc, thay đổi hẳn vai và lời ông bầu đã dạy. Bây giờ làm sao trở lại làm cô hoa hậu hiền lành như cừ non, rụt rè vâng dạ nhưng không quên nháy mắt nhoèn cười hết với ban giám khảo lẫn mấy ông phó nhòm dưới kia được nữa ! Thôi trót dại rồi phải tiếp tục đến cùng, hít một hơi mạnh, tôi nhìn sang mấy tên đồng nghiệp đóng vai người chấm thi đang chương những con mắt thô lỗ, ngạc nhiên cùng cực ngó mình. Sự ngạc nhiên lẫn thán phục ấy bỗng làm tôi lấy lại bình tĩnh, hứng thú lại nhóm lên. Còn thiếu phụ dưới kia, nàng ngồi im, thẳng người như tượng nhưng hai lòng mắt sáng bùng thắp lửa trong tôi. Và thế là xoa hai bàn tay vào nhau, tôi như quan lớn đang sửa giọng để đồng dặc đọc diễn văn trước quần chúng. Phải nói, bỗng chốc tôi quên mình đang là một cô gái đẹp cần làm dáng, dịu hiền yếu điệu giữa đám đông.

Tôi quên mất ông bầu, tôi tiếp tục kể một mạch cho họ nghe ảo mộng của tôi về cuộc thi hoa hậu, đầu óc tưởng tượng ngu xuẩn về một thứ đại diện cho cái đẹp quốc gia đã vỡ tan tành như thế nào tối hôm qua, trước buổi chung kết này. Ông quan từng chèn ép tôi ở sở đã tới tận căn phòng tôi trọ, rủ đi ăn tối và nghe ca nhạc. Trước sự từ chối quyết liệt, ông ta bảo cho tôi biết rằng ngay người bỏ tiền tài trợ cuộc thi cũng khó lòng nói không với ông ta, và ngày mai, rồi tôi sẽ thấy sau ban giám khảo là ai. Người đàn ông bề thế đó hẳn nghĩ rằng trước sau tôi cũng sẽ là con hươu non nằm dưới chân mãnh hổ, là miếng lụa mỏng manh trong bàn tay thô bạo, nên không thềm dọa nạt thêm. Ông ta chỉ đứng ở cửa phòng, ngáng hai cánh tay che hết lối ra, lừ lừ gờm từ đầu xuống ngực tôi sau khi nói xong, rồi quay đi. Áo tưởng sụp đổ mà giấc mơ cái đời cũng bay tung như xác pháo. Nhận ra sự ngây thơ ngu muội của mình, tôi chỉ muốn chạy ra bến xe đò để trở về căn nhà bần hàn của gia đình, nhưng chẳng hiểu sao tôi lại giữ được bình tĩnh để đi hết đoạn đường mình đã đặt chân. Nghĩa là tối nay tôi còn đứng trước cái ban giám khảo này, để nhìn và chứng nghiệm rõ ràng sự có mặt của ông quan quyền ấy đang ngồi ngay đằng sau

họ, hai cánh tay đang vươn rộng vỗ vai người này rồi người kia mà mắt thô lỗ ngó lên tôi, đe dọa kiêu hãnh khoái chí.

Rồi tôi đã say men, giọng cất cao hơn :

– Đấy, ầy, quý vị cứ ngồi yên đó, đừng tránh né cái quàng vai thân mật và lời dặn bảo sẽ sàng của ông ấy bên tai. Nghĩ cho cùng thì tôi cũng chỉ là một con rối treo trên dây cho người ta giựt, và quý vị cũng thế thôi. Chúng ta đều phải làm trò, chúng ta đều là rối !

Tôi bỗng cười ha ha, tiếng cười lúc đầu còn mềm giọng con gái, sau càng to và khàn khật như đàn ông, rồi choé lên lạnh lạnh một ngụm dòn. Trong suốt không gian này chỉ có tiếng cười biến đổi từng chập như thế của tôi. Phóng mắt đi khắp nơi, tất cả là một khối nhòa nhòa mặc thị. Sự âm u ấy bỗng làm tôi sợ hãi rồi chợt nhớ tới thiếu phụ và ông bầu. Tôi lặng người đi, cả rạp hát cũng lặng theo. Một luồng đèn chiếu vừa lướt qua dãy ghế khách mời, vị quyền chức ngồi đó, hai bàn tay to nặng đặt trên đùi nằm lại. Có phải do ánh đèn màu đang chuyển sang xanh tím hay không mà tôi thấy gương mặt ông ta tái xạm, hai vành môi vốn mỏng tang mím chặt. Anh tùy viên ngồi bên trái ghé vào tai thì thầm. Ông ta đứng bật dậy hăm hăm đi ra, sau khi nói một câu gì đó kèm theo cái nắm tay đập xuống trước mặt ông bầu ngồi cạnh. Ông bầu sượng trâng, mắt long lên, tay phất phất ra hiệu cho anh kéo màn phải thả sụp ngay xuống. Nhưng anh này cũng chưa hoàn hồn sau tấn tuồng của tôi nên cứ nghệt người. Nhờ thế, tôi kịp tìm ra thiếu phụ. Nàng đã đứng lên, ánh mắt thích thú đang chiếu thẳng vào tôi trên sân khấu. Ôi, hai đốm trong veo của một tinh tú rạng ngời, sáng sắc đến đốt cháy tim óc. Tôi sẵn sàng rơi vào đó để được thiêu huỷ, thoát khỏi thân phận rối. Rồi chợt bộp bộp bộp, nàng vỗ mạnh hai bàn tay mà tôi đã từng chiêm ngưỡng những móng hồng đẹp tựa cánh sen. Những cái vỗ tay rõ ràng, khẳng định, như lần đầu tiên nàng đến kịch trường này. Và, như một luồng điện cao thế truyền đi, cả rạp hát bỗng bùng lên tiếng hoan hô cuồng dại, vỗ tung không gian. Có người nhảy cẫng lên ghế để gào cao, gào to hơn tất cả. Trong hỗn loạn đó, ông bầu thoát khỏi cơn mê, nhún một bước lên sân khấu, đẩy anh kéo màn ra và tự mình thả màn sụp xuống. Xong ông dùng hai bàn tay giựt mạnh mấy sợi dây treo tôi từ những ống tre trên cao, có sợi đứt sợi không, tôi nghiêng chao đi nhưng chưa kịp nhận biết thì ông ta cầm cái kéo dưới sàn, xấn tới. Chỉ hai ba cú xoạch xoạch, tôi rớt bạch xuống sàn, tay chân toé toang thành bốn nhánh.

Tôi đã nằm đây bao nhiêu buổi chiều, bao nhiêu đêm tối. Giữa sân khấu bỏ hoang này, tôi nằm đó, bất động. Thì đã nói rồi : một con rối đứt lìa dây treo là một con rối chết. Có lúc tôi ao ước giá có ai qua đây lật ngược thân mình lại, cho tôi được nằm sấp, úp mặt vào mảnh sàn vô tri. Như thế tôi không phải mở mắt để nhìn thấy, dù trong bóng tối, mảnh màn nhung ủ ê, những tấm phông lơ lửng, mấy thanh gỗ treo trên trần lếch lác và chùm dây lổng thổng. Buông bỏ, mặc kệ thời gian, nhưng hồn tôi quay quắt. Trong ngần ấy ngày tháng, tôi thiêm thiếp trong một thế giới lẫn lộn, chẳng chịt hình ảnh.

Ở đó, có khi không gian mở ra vời vời, trong suốt và yên ắng, thỉnh thoảng mới vang đôi tiếng chuông thánh thót reo lên từ một cõi rất xa, và tôi nằm đợi xuất hiện hai ánh sao nhấp nháy trên nền trời. Lúc tôi bị chặt đứt dây rơi đập trên sàn, thiếu phụ đã trèo vọt lên sân khấu đến bên và ngó xuống, hai đồng tử

không còn sắc như lửa xanh mà long lanh theo khoe môi nàng đang nhếch lên, vẽ một nét gì vừa ngạc nhiên, phần nộ và thương xót. Rồi như thể chẳng có ai quanh đây, không cả ông bầu đang chòng chọc ngó chúng tôi, thiếu phụ quỳ gối, nhẹ nhàng kéo tay chân tôi khép lại ngay ngắn. Xong đứng lên và bước xuống cầu thang, đi ra cửa. Tôi nghe vạt áo nàng lay thành gió.

Ở đó, lại có những buổi chiều tôi thấy mình cóng lạnh, nhưng không thể quờ tay tìm chút hơi ấm trong đám giấy, đám gỗ vụn và mấy cái phong cạc-tông đã sụp xuống do không khí ẩm ướt của những cơn mưa rùng rã, ngấm mốc cả rạp hát không người. Mưa vẫn rơi rào rào trên mái, nước theo kẽ hở chảy từng dòng dọc bờ tường. Cửa rạp không đóng đập ra đập vào xành xạch. Cảnh sát khu vực và chủ nhà hát đã đến làm biên bản và gỡ đi tất cả dụng cụ còn lại của đoàn kịch, họ gom luôn mấy con rối khác. Chỉ mình tôi nằm lại nơi này, cũng may trong lúc khuôn vác, tháo gỡ đồ đạc chẳng ai vô tình hay cố ý dẫm lên tôi. Rồi vài hôm sau, người ta kéo tới dẹp các dãy ghế. Kịch trường trống lổ tan hoang, không còn gì đáng giá nên cửa để ngỏ, mấy ô kính đã bị đám ăn cắp hôi của đập toang. Khách đi qua có nhìn vào ưu ái gọi "Rối ơi !" cũng chỉ thấy tường bóng nhập nhòa.

Khi đám người dọn dẹp đến nơi này, chẳng ai nói câu gì để tôi biết ông bầu đang ở đâu, ra sao. Những ngày đầu tôi mong ông mơn mõi, tôi sắp sẵn trong lòng mấy lời tạ tội tha thiết. Nhưng ông mất biệt. Nếu như tôi còn gặp được thiếu phụ qua hai vì sao xanh mượt thỉnh thoảng hiện ra và sà xuống bên tôi, thì ngược lại, không tin tức gì của người đàn ông đã từng cho tôi ra đời. Sự trống lổ bất thần ấy càng làm đau đớn ăn năn. Tôi lục tìm tín hiệu của ông ta trong bóng tối dày đặc một cách tuyệt vọng. Rồi bỗng một hôm, đang mơ màng – tôi vẫn chênh vênh như vậy, không ý thức được không gian và thời gian – chợt cảm thấy không khí quanh người thoáng chao động, liền mở mắt và nhận ra trên đầu mình, hơi nghiêng về phía trái, thõng từ trần một con rối to tướng. Con rối mặc bộ quần áo tây, thắt cà-vạt hoa tím, đi giày da đánh bóng. Tôi hoảng hốt vui mừng muốn bò ngay dậy nắm lấy hai bàn chân ấy của nó. Nhưng thế nào được ! Bất động, bất lực, tôi ngó lên nhìn kỹ. Cổ rụt xuống vai nhưng lòng mắt ông bầu trợn ngược, lưỡi thè khỏi hai vành môi, mấy sợi tóc xòa trên trán, vai co cụm, tay chân lỏng lẻo như rối tôi lúc nghỉ ngơi treo yên trên dây, không phải múa may, cử động làm trò. Cái sợ cái đau bùng lên, quặn xiết. Tại sao ông ta đến nông nổi này ? Chỉ vì tôi, vì cảnh tuồng hoa hậu, vì cái cao hứng "làm nghệ thuật" của tôi. Hồn không chịu thấu, tôi lịm đi. Khi thức tỉnh, con rối khổng lồ kia đã biến mất, nhưng trên đầu tôi vẫn còn vạt gì lủng lẳng trên người. Không phải sợi dây bình thường dùng treo rối gỗ rối giấy mỏng manh, mà một đòn thừng thông lọng. Lại rơi vào hoang mang, tôi mê hay tỉnh ? Chẳng lẽ cái chết của rối đã làm tôi loạn giác ?

Vậy rồi cũng có lần, tôi thấy ông bầu ngồi xồm ở một góc sân khấu, quần áo dính đầy sơn, đang loay hoay vặn vít lắp lại chân tay một con rối nhỏ, thỉnh thoảng ông ngó về phía tôi, lòng mắt lạng lờ mệt mỏi. Lúc ấy hồn tôi đã rời không kém. Nhưng chợt không gian sáng lên, tấm màn nhung động đậy, hé mở. Những tiếng chuông thánh thót reo vang và trần sân khấu nứt ra để lộ một bầu trời trong suốt. Ông ta ngừng nhìn ngơ ngác, tìm kiếm, rồi vụt đứng dậy nhảy thót lên, giơ tay chơi vơi như chụp bắt một ánh sáng vừa vút bay.

Giam kín trong những hình ảnh lập đi lập lại chập chùng, bện quết thành một khối u minh như thế, tôi chẳng còn đợi mong gì nữa. Chắc chắn sẽ có một ngày người ta phải đem máy đào tới phá, hốt đi cái kịch trường đổ nát, luôn cả cây điệp. Hốt đi con rối cuối cùng đã chết theo với tình tú xanh của nó và sợi dây thừng. Họ sẽ xây lên đây một toà nhà cao tầng hay hiệu ăn vũ trường sang trọng. Nhưng có hề chi, kịch bản nào cũng có hồi kết, dù là một kịch bản rối. Thế mà đêm nay, trong từng đợt gió vi vu lọt vào rạp hát hoang trống này, vắng bên tôi giọng thiếu phụ đang thao thiết một lời gọi hồi sinh : Dậy đi, Rối ơi !

Mai Ninh

(Mùa các thánh, 2007)